Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

18 декември 2025 година*[i]

„Преюдициално запитване — Вътрешен пазар на електроенергия — Регламент (ЕС) 2022/1854 — Спешна намеса за справяне с високите цени на енергията — Член 2, точки 5 и 9 — Членове 6—8 — Таван на пазарните приходи, получени от производители на електроенергия, използващи определени енергийни източници — Определяне на „пазарните приходи“ — Национална правна уредба, предвиждаща прилагането на презумпции, които са или необорими, или оборими чрез използването на други презумпции — Принцип на пропорционалност — Член 22, параграф 2, буква в) — Период на прилагане на членове 6—8 от този регламент — Прилагане на таван на приходите от по-ранна дата от предвидената в посочения регламент по силата на национална правна уредба, приета след влизането в сила на същия регламент — Принципи на предимство и на ефективност на правото на Съюза — Принцип на лоялно сътрудничество“

По дело C-633/23

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Cour d’appel de Bruxelles (Апелативен съд Брюксел, Белгия) с акт от 18 октомври 2023 г., постъпил в Съда на 23 октомври 2023 г., в рамките на производство по дело

Electrabel SA,

Fédération Belge des Entreprises Électriques et Gazières ASBL,

Organisatie voor Duurzame Energie Vlaanderen ASBL,

Wind4Wallonia 2 SA,

Luminus SA,

EDF Belgium SA,

ActiVent Wallonie SCRL,

Eol’Wapi SA,

Lumiwind SC,

Luminus Wind Together SC

* Език на производството: френски.

срещу

Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz (CREG),

при участието на

État belge,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: I. Jarukaitis (докладчик), председател на състава, M. Condinanzi и N. Jääskinen, съдии,

генерален адвокат: A. Rantos,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за Electrabel SA, от X. Taton, адвокат, и H. Vanhulle, адвокат,

– за Fédération Belge des Entreprises Électriques и Gazières ASBL, Organisatie voor Duurzame Energie Vlaanderen ASBL и Wind4Wallonia 2 SA, от D. Verhoeven, адвокат,

– за Luminus SA, EDF Belgium SA, ActiVent Wallonie SCRL, Eol'Wapi SA, Lumiwind SC и Luminus Wind Together SC, от D. Verhoeven, адвокат,

– за Commission de Régulation de l'Electricité et du Gaz (CREG), от G. Block, M. Vandersmissen и K. Wauters, адвокати,

– за белгийското правителство, от P. Cottin, M. Jacobs и C. Pochet, в качеството на представители, подпомагани от K. Decroix и B. Martel, адвокати,

– за гръцкото правителство, от K. Boskovits и C. Kokkosi, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от O. Beynet и T. Scharf, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 27 февруари 2025 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Настоящото преюдициално запитване се отнася до тълкуването на членове 6—8 и 22 от Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 година относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията (ОВ L 261/1, 2022 г., стр. 1) във връзка с член 2, точки 5 и 9 от него, с член 6 ДЕС, с член 288 ДФЕС и с принципите на пропорционалност, на предимство, на ефективност и на лоялно сътрудничество.

2 Запитването е отправено в рамките на три спора между, първо, Electrabel SA, второ, Fédération Belge des Entreprises Électriques et Gazières ASBL, Organizatie voor Duurzame Energie Vlaanderen ASBL и Wind4Wallonia 2 SA (наричани по-нататък заедно „FEBEG и др.“), и трето, Luminus SA, EDF Belgium SA, ActiVent Wallonie SCRL, Eol'Wapi SA, Lumiwind SC и Luminus Wind Together SC (наричани по-нататък заедно „Luminus и др.“) (наричани по-нататък всички заедно „жалбоподателите в главното производство“), от една страна, и Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz (CREG) (Комисия за регулиране на електроенергията и природния газ, Белгия), от друга страна, относно законосъобразността на решението на последната от 28 февруари 2023 г. относно образеца на декларацията, която се подава от лицата, задължени за таксата, въведена във връзка с тавана на пазарните приходи от електроенергия (наричано по-нататък „решението от 28 февруари 2023 г.“).

Правна уредба

Правото на Съюза

Договорът за ЕС

3 Съгласно член 4, параграф 3 ДЕС:

„По силата на принципа на лоялното сътрудничество, [Европейският съюз] и държавите членки при пълно взаимно зачитане си съдействат при изпълнението на задачите, произтичащи от Договорите.

Държавите членки вземат всички общи или специални мерки, необходими за гарантиране на изпълнението на задълженията, произтичащи от Договорите или от актовете на институциите на Съюза.

Държавите членки съдействат на Съюза при изпълнението на неговите задачи и се въздържат от всякакви мерки, които биха могли да застрашат постигането на целите на Съюза“.

4 Член 6 ДЕС гласи:

„1. Съюзът зачита правата, свободите и принципите, определени в Хартата на основните права на Европейския съюз [(наричана по-нататък „Хартата“)], която има същата юридическа сила като Договорите.

Разпоредбите на Хартата не разширяват по никакъв начин определените в Договорите области на компетентност на Съюза.

Правата, свободите и принципите, съдържащи се в Хартата, се тълкуват съгласно общите разпоредби на дял VII на Хартата, уреждащи нейното тълкуване и прилагане, и като надлежно се вземат предвид разясненията в Хартата, които посочват източниците на тези разпоредби.

2. Съюзът се присъединява към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи. Това присъединяване не променя областите на компетентност на Съюза, така както са определени в Договорите.

3. Основните права, както са гарантирани от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и както произтичат от общите конституционни традиции на държавите членки, са част от правото на Съюза в качеството им на общи принципи“.

Договорът за функционирането на ЕС

5 Текстът на член 288 ДФЕС е следният:

„Регламентът е акт с общо приложение. Той е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки“.

Регламент 2022/1854

6 Съображения 1, 5, 28, 30 и 37 от Регламент 2022/1854 гласят:

„(1) От септември 2021 г. насам се наблюдават много високи цени на пазарите на електроенергия. […] Ескалацията на агресивната война на [Руската федерация] срещу Украйна, която е договаряща страна по Договора за създаване на Енергийна общност, от февруари 2022 г. насам доведе до чувствително намаляване на доставките на газ. Агресивната война на [Руската федерация] срещу Украйна предизвика също така несигурност по отношение на доставките на други суровини […], използвани от инсталации за производство на електроенергия. Това доведе до значителни допълнителни увеличения и нестабилност на цената на електроенергията.

[…]

(5) Настоящата енергийна криза засегна неблагоприятно всички държави членки, макар и в различна степен. […]

[…]

(28) […] наблюдаваното от февруари 2022 г. твърде голямо и трайно увеличение на цените се различава значително от едно нормално положение на пазара, при което са налице спорадични върхови цени. […]

[…]

(30) Таванът на пазарните приходи следва да се определя според пазарните приходи, а не според общите приходи от производството […], за да се избегне значително отражение върху първоначалната очаквана рентабилност на даден проект. Независимо от договорната форма, в която може да се извършва търговията с електроенергия, таванът на пазарните приходи следва да се прилага само за реализираните пазарни приходи. Това е необходимо, за да се избегне увреждане на производителите, които в действителност не се възползват от настоящите високи цени на електроенергията поради това, че са хеджирали приходите си срещу колебанията на пазара на електроенергия на едро. Следователно, доколкото съществуващи или бъдещи договорни задължения […] водят до пазарни приходи от производството на електроенергия до равнището на тавана на пазарните приходи, тези приходи следва да останат незасегнати от настоящия регламент. […]

[…]

(37) С цел да се гарантира ефективното прилагане на тавана на пазарните приходи, производителите, посредниците и съответните участници на пазара следва да предоставят необходимите данни на компетентните органи на държавите членки, и когато е целесъобразно — на системните оператори и номинираните оператори на пазара на електроенергия. С оглед на големия брой отделни сделки, за които компетентните органи на държавите членки трябва да гарантират прилагането на тавана на пазарните приходи, тези органи следва да имат възможността да използват разумни прогнози за изчислението на тавана на пазарните приходи“.

7 Съгласно член 1 („Предмет и обхват“) от този регламент:

„С настоящия регламент се въвежда спешна намеса за смекчаване на последиците от високите цени на енергията чрез извънредни, целенасочени и ограничени във времето мерки. Тези мерки имат за цел да намалят потреблението на електроенергия, да въведат таван на пазарните приходи, които някои производители получават от производството на електроенергия, и да ги преразпределят целево към крайните клиенти на електроенергия […]“.

8 Член 2 („Определения“) от посочения регламент има следния текст:

„За целите на настоящия регламент […] се прилагат и следните определения:

[…]

5) „пазарни приходи“ означава реализирани приходи, които даден производител получава в замяна на продажбата и доставката на електроенергия в Съюза, независимо от договорната форма, под която се извършва тази размяна, включително споразумения за закупуване на електроенергия и други операции за хеджиране срещу колебанията на пазара на електроенергия на едро и с изключение на всякаква подкрепа, предоставена от държавите членки;

[…]

9) „свръхприходи“ означава положителна разлика между пазарните приходи на производителите за [мегаватчаса (MWh)] електроенергия и тавана на пазарните приходи, възлизащ на 180 [евро] на MWh електроенергия, определен в член 6, параграф 1;

[…]“.

9 Член 6 („Задължителен таван на пазарните приходи“) от същия регламент предвижда:

„1. Пазарните приходи на производителите, получени от производството на електроенергия от източниците, посочени в член 7, параграф 1, се ограничават до максимум 180 [евро] за MWh произведена електроенергия.

2. Държавите членки гарантират, че таванът на пазарните приходи се прилага за всички пазарни приходи на производителите, и по целесъобразност — на посредниците, участващи в пазарите на едро на електроенергия от името на производители, независимо от пазарния времеви интервал, в който се извършва сделката, и от това дали електроенергията се търгува двустранно или на централизиран пазар.

3. Държавите членки въвеждат ефективни мерки за предотвратяване на заобикалянето на задълженията на производителите, предвидени в параграф 2. По-специално те гарантират, че таванът на пазарните приходи се прилага ефективно в случаите, когато производителите са контролирани или частично са собственост на други предприятия, по-специално когато те са част от вертикално интегрирано предприятие.

4. Държавите членки решават дали да прилагат тавана на пазарните приходи при уреждането на обмена на енергия или след това.

5. [Европейската комисия] предоставя насоки на държавите членки при прилагането на настоящия член“.

10 Член 7 („Прилагане на тавана на пазарните приходи спрямо производителите на електроенергия“) от Регламент 2022/1854 гласи:

„1. Таванът на пазарните приходи, предвиден в член 6, се прилага за пазарните приходи, получени от продажбата на електроенергия, произведена от следните източници:

а) вятърна енергия;

б) слънчева енергия (слънчева топлинна и слънчева фотоволтаична енергия);

в) геотермална енергия;

г) водноелектрическа енергия без резервоар;

д) горива от биомаса (твърди или газообразни горива от биомаса), с изключение на биометан;

е) отпадъци;

ж) ядрена енергия;

з) лигнитни въглища;

и) нефтопродукти;

й) торф;

2. Таванът на пазарните приходи, предвиден в член 6, параграф 1, не се прилага за демонстрационни проекти или за производители, чиито приходи за MWh произведена електроенергия вече са ограничени в резултат на държавни или публични мерки, които не са приети в съответствие с член 8.

3. Държавите членки могат, особено в случаите, когато прилагането на тавана на пазарните приходи, предвиден в член 6, параграф 1, води до значителна административна тежест, да решат, че таванът на пазарните приходи не се прилага за производители на електроенергия със съоръжения за производство на електроенергия с инсталирана мощност до 1 MW. […]

[…]

6. Производителите, посредниците и съответните участници на пазара, и по целесъобразност системните оператори, предоставят на компетентните органи на държавите членки, и ако е приложимо — на системните оператори и номинираните оператори на пазара на електроенергия, всички необходими данни за прилагането на член 6, включително относно произведената електроенергия и свързаните с нея пазарни приходи, независимо от пазарния времеви интервал, в който се извършва сделката, и от това дали електроенергията се търгува двустранно в рамките на същото предприятие или на централизиран пазар“.

11 Съгласно член 8 („Национални кризисни мерки“) от този регламент:

„1. Държавите членки могат:

а) да запазят или въведат мерки, които допълнително ограничават пазарните приходи на производителите, произвеждащи електроенергия от източниците, изброени в член 7, параграф 1, включително възможността да установяват разграничение между технологиите, както и пазарните приходи на други участници на пазара, включително търгуващите с електроенергия;

[…]

в) да запазят или въведат национални мерки за ограничаване на пазарните приходи на производителите, произвеждащи електроенергия от източници, които не са посочени в член 7, параграф 1;

[…]

2. В съответствие с настоящия регламент посочените в параграф 1 мерки:

а) са пропорционални и недискриминационни;

б) не застрашават инвестиционните сигнали;

в) гарантират, че инвестициите и оперативните разходи са покрити;

г) не нарушават функционирането на пазарите на едро на електроенергия, и по-специално не засягат подреждането по пределни разходи (merit order) и ценообразуването на пазара на едро;

д) са съвместими с правото на Съюза“.

12 Член 22 („Влизане в сила и прилагане“) от посочения регламент предвижда:

„1. Настоящият регламент влиза в сила в деня след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

2. Без да се засяга задължението за гарантиране на разпределението на свръхприходите в съответствие с член 10 и за използване на постъпленията от временната солидарна вноска в съответствие с член 17, и без да се засяга задължението за докладване, предвидено в член 20, параграф 2, настоящият регламент се прилага до 31 декември 2023 г., при следните условия:

[…]

в) членове 6, 7 и 8 се прилагат от 1 декември 2022 г. до 30 юни 2023 г.;

[…]“.

Белгийското право

Законът за електроенергията

13 Член 22 ter от Loi relative à l’organisation du marché de l’électricité (Закон за организацията на пазара на електроенергия) от 29 април 1999 г. (Moniteur belge от 11 май 1999 г., стр. 16264), в редакцията му съгласно Loi modifiant la loi relative à l’organisation du marché de l’électricité et introduisant un plafond sur les recettes issues du marché des producteurs d’électricité (Закон за изменение на Закона за организацията на пазара на електроенергия и за въвеждане на таван на пазарните приходи на производителите на електроенергия) от 16 декември 2022 г. (Moniteur belge от 22 декември 2022 г., стр. 98819), приложим към спора в главното производство (наричан по-нататък „Законът за електроенергията“), предвижда:

„§1. Настоящият член въвежда таван на пазарните приходи на производителите на електроенергия чрез налагането на такса в полза на държавата върху свръхприходите, реализирани между 1 август 2022 г. и 30 юни 2023 г. от задължените лица по параграф 2.

§ 2. Таксата се дължи от:

1° всяко физическо или юридическо лице, което през периода, посочен в параграф 1, е подало електроенергия в преносната мрежа, мрежа с преносна функция (затворена) разпределителна мрежа, затворена промишлена мрежа, железопътна тракционна мрежа или директна линия, посредством съоръжение за производство на електроенергия в Белгия, което използва една от технологиите, изброени в член 7[, параграф 1] от Регламент [2022/1854], с минимална инсталирана мощност от 1 MW;

2° всеки ядрен оператор […];

3° всяко дружество, което плаща вноски […];

4° всеки собственик на атомна централа, посочена в член 4/1 от Loi sur la sortie progressive de l'énergie nucléaire à des fins de production industrielle d'électricité (Закон за постепенно изоставяне на ядрената енергия за целите на промишленото производство на електроенергия) от 31 януари 2003 г. [Moniteur belge от 28 февруари 2003 г., стр. 9879].

Като изключение от алинея 1 таксата не се дължи от гражданските енергийни общности и общностите за енергия от възобновяеми източници или еквивалентните общности, посочени в регионалното законодателство, при условие че свръхприходите се прехвърлят директно на потребителите, които са членове на тези общности.

§3. Таксата, дължима от задълженото лице, посочено в параграф 2, е равна на 100 процента от свръхприходите.

Свръхприходите представляват положителната разлика между пазарните приходи и тавана на пазарните приходи, определен в съответствие с параграф 4, изчислени за всяка сделка за продажба на електроенергия в MWh, доставена през периода, посочен в параграф 1, и за всяко съоръжение за производство на електроенергия в Белгия, което използва една от технологиите, изброени в член 7[, параграф 1] от Регламент [2022/1854], с минимална инсталирана мощност от 1 MW.

Счита се, че свръхприходите са 0 %, когато електроенергията, продадена на пазара, е произведена от съоръжение за производство на електроенергия, спрямо което се прилага механизъм за подпомагане на производството, при който пазарните приходи са ограничени от компетентен орган.

§4. Таванът на пазарните приходи е 130 евро за MWh електроенергия.

[…]

§5. Пазарни приходи са приходите, реализирани за всяка сделка от задължените лица по параграф 2 в замяна на продажбата и доставката на електроенергия през периода, посочен в параграф 1, независимо от договорната форма, под която се извършва тази размяна, включително споразумения за закупуване на електроенергия и други операции за хеджиране срещу колебанията на пазара на електроенергия на едро и с изключение на всякаква помощ или субсидия, предоставена от публичен орган.

За целите на определянето на пазарните приходи по алинея 1 се прилагат следните презумпции:

1° за ядрените централи, посочени в Loi sur la contribution de répartition (Закон за вноската за разпределение) от 11 април 2003 г. [Moniteur belge от 15 юли 2003 г., стр. 37954], пазарните приходи се изчисляват на база съоръжение в съответствие с раздел 3 от приложението към Закона от 11 април 2003 г. за вноската за разпределяне, изменен с Loi portant modifications de la loi du 11 avril 2003 sur les provisions constituées pour le démantèlement des centrales nucléaires et pour la gestion des matières fissiles irradiées dans ces centrales et de la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité (Закон за изменение на Закона за провизиите за извеждане от експлоатация на ядрени централи и за управление на облъчения в тези централи ядрен материал и на Закона от 29 април 1999 г. за организацията на пазара на електроенергия) от 25 декември 2016 г. [Moniteur belge от 29 декември 2016 г., стр. 90988], като се има предвид, че:
   a) обемът на продадената чрез форуърден договор електроенергия се счита за предмет на сделка в рамките на деня, в който на платформата за търговия с енергийни блокове, посочена в раздел 3, е публикувана дневна котировка на календарен *baseload* (базов) продукт;
   b) обемът електроенергия, продаден на пазара „ден напред“, се счита за предмет на сделка за всеки едночасов период на доставка за съответния часов обем;

2° за ядрената централа, посочена в член 4/1 от Закона от 31 януари 2003 г. за постепенно изоставяне на ядрената енергия за целите на промишленото производство на електроенергия, пазарните приходи се изчисляват в съответствие с член 4/1, параграф 2, алинея 3 от Закона от 31 януари 2003 г. за постепенно изоставяне на ядрената енергия за целите на промишленото производство на електроенергия, като:
   а) обемът на продадената чрез форуърден договор електроенергия се счита за предмет на сделка в първия работен ден на всеки месец, в който на въпросната платформа за търговия с енергийни блокове е публикувана дневна котировка на календарен *baseload* (базов) продукт в съответствие с посочения по-горе член 4/1;
   б) обемът електроенергия, продаден на пазара „ден напред“, се счита за предмет на сделка за всеки едночасов период на доставка за съответния часов обем;

3° за производствените съоръжения, които не са посочени в точки 1 и 2 и чието производство е обхванато от договор за закупуване на електроенергия, пазарните приходи се изчисляват съгласно този договор, стига търговските условия на договора да съответстват на разумните пазарни условия, като:
   a) обемът на продадената чрез форуърден договор електроенергия се счита за предмет на сделка на ден, взет предвид в горепосочения договор за целите на определянето на цената;
   b) обемът електроенергия, продаден на пазара „ден напред“, се счита за предмет на сделка за всеки едночасов период на доставка за съответния часов обем;

4° за производствените съоръжения, които не са посочени в точки 1, 2 и 3 и които не се ползват от механизъм за подпомагане на производството, или които се ползват от такъв механизъм, чийто размер не зависи от промяната на цената на електроенергията или чийто размер зависи от промяната в цените на електроенергията за период от три години, пазарните приходи се изчисляват, като:

a) средният годишен производствен капацитет, очакван при продажба през година-1, се счита за продаден чрез форуърден договор въз основа на *baseload* (базов) годишен продукт съгласно продажбена стратегия за продажба на една трета през година-3 (CAL + 3), една трета през година-2 (CAL + 2) и една трета през година-1 (CAL + 1) на цените, публикувани на действаща в Белгия платформа за търговия с енергийни блокове. Това средно годишно производство, очаквано при продажба през година-1, съответства на годишното производство за 2019 г. на съоръженията за производство на електроенергия, спадащи към технологиите, изброени в член 7 [, параграф 1, букви] а), б), г), д) и е) от Регламент [2022/1854]. Ако съоръжението за производство на електроенергия не е функционирало през 2019 г., това очаквано производство през година-1 се съобщава от задълженото за таксата лице. За другите съоръжения за производство на електроенергия това средно годишно производство, очаквано при продажба през година-1, се счита, че съответства на 85 % от максималната мощност на съоръжението за производство на електроенергия;
b) положителната разлика между обема произведена и продадена електроенергия за четвърт час и обема електроенергия, посочен в буква а), се счита за продадена на референтната пазарна цена на почасова основа;
c) обемът продадена чрез форуърден договор електроенергия се счита за предмет на сделка в рамките на деня, в който дневна котировка на календарен *baseload* (базов) продукт е публикувана от действаща в Белгия платформа за търговия с енергийни блокове;
d) обемът електроенергия, продаден на пазара „ден напред“, се счита за предмет на сделка за всеки едночасов период на доставка;

5° за производствените съоръжения, непосочени в точки 1, 2, 3 и 4, пазарните приходи се изчисляват, като:
a) средната очаквана годишна продукция за продажба през година-1 се счита за продадена с форуърден договор въз основа на годишен *baseload* (базов) продукт през година-1 (CAL+1) по цените, публикувани на действаща в Белгия платформа за търговия с енергийни блокове. Това средно годишно производство, очаквано при продажба през година-1 се счита, че съответства на годишното производство за 2019 г. на съоръженията за производство на електроенергия, спадащи към технологиите, изброени в член 7[, параграф 1, букви] а), б), г), д) и е) от Регламент [2022/1854]. Ако инсталацията за производство на електроенергия не е функционирала през 2019 г., това очаквано производство през година-1 се съобщава от задълженото за таксата лице. За другите съоръжения за производство на електроенергия това средно годишно производство, очаквано при продажба през година-1, се счита, че съответства на 85 % от максималната мощност на съоръжението за производство на електроенергия;
b) положителната разлика между обема произведена и продадена електроенергия за четвърт час и обема електроенергия, посочен в буква а), се счита за продадена на референтната пазарна цена на почасова основа;
c) обемът продадена чрез форуърден договор електроенергия се счита за предмет на сделка в рамките на деня, в който дневна котировка на календарен *baseload* (базов) продукт е публикувана от действаща в Белгия платформа за търговия с енергийни блокове, за период от една година или, когато механизъм за подпомагане на производственото съоръжение зависи от промяната на цената на електроенергията за период от шест месеца, за период от шест месеца;
d) обемът електроенергия, продаден на пазара „ден напред“, се счита за предмет на сделка за всеки едночасов период на доставка;

6° за съоръженията за производство на електроенергия, посочени в точки 3, 4 и 5, задълженото за таксата лице по параграф 2 може да представи доказателства, че пазарните приходи се различават от посочените в точки 3, 4 и 5, при условие че тези доказателства се отнасят за целия му производствен парк, като:
   a) продажбата и покупката на електроенергия, които се осъществяват в рамките на вертикално интегрирано предприятие или между предприятия, едното от които е контролирано или частично пряко или непряко притежавано от другото, се считат за целите на прилагането на настоящия член за сключени на основата на цена, съответстваща на публикуваната на действаща в Белгия платформа за търговия с енергийни блокове пазарна цена за деня на сделката за периода на доставка, за който се отнася сделката;
   b) всеки произведен и продаден обем електроенергия, който обаче не е продаден чрез форуърден договор, се счита за продаден на референтната пазарна цена;
   c) всяка продажба на електроенергия чрез форуърден договор се счита за сделка, определена чрез своите дата, цена и обем;
   d) обемът електроенергия, продаден на пазара „ден напред“, се счита за предмет на сделка за всеки едночасов период на доставка;

   С изключение на презумпцията по точка 3, свръхприходите се намаляват с разходите, свързани със закупуването на обеми електроенергия с цел доставка на обеми електроенергия, които са продадени и не са произведени през периода, посочен в параграф 1, когато действителното производство е по-малко от продаденото чрез форуърден договор производство, до размера на положителната разлика между референтната пазарна цена и тавана за свръхприходите, посочен в параграф 4. Това намаление не може да доведе до отрицателни свръхприходи, а въпросните разходи не могат да бъдат пренесени от предходен към следващ период, нито да бъдат прехвърляни между производствени съоръжения.

§6. За таксата, дължима за периода от 1 август 2022 г. до 31 декември 2022 г. включително, задължените лица по параграф 2 подават декларация до [CREG] най-късно до 30 април 2023 г.

За таксата, дължима […] за периода от 1 януари 2023 г. до 30 юни 2023 г. включително, задължените лица по параграф 2 подават декларация до [CREG] най-късно до 7 септември 2023 г.

Декларацията съдържа най-малко следното:

1° пълните идентификационни данни за задълженото лице;

2° пълните идентификационни данни за всяко производствено съоръжение […] и общият обем електроенергия, подаван през съответния период от всяко съоръжение за производство на електроенергия, както и максималната инсталирана мощност на всяко съоръжение за производство на електроенергия, валидирани от съответния(те) системен(ни) оператор(и);

3° когато общият обем електроенергия на съоръжение за производство на електроенергия, посочено в точка 2, е разпределен между различни задължени лица, разпределението на съответния обем електроенергия между съответните задължени лица и всеки документ, удостоверяващ съгласието на тези лица относно това разпределение;

4° профилът на електроенергия, произвеждана и продавана за четвърт час от всяко производствено съоръжение, утвърден от съответния(те) системен(ни) оператор(и);

5° ако е приложимо, данни за използваната в Белгия действаща платформа за обмен на енергийни блокове;

6° ако е приложимо, доказателствата по параграф 5, алинея 2, точка 6, заедно с всички удостоверителни документи, както и обосновка на възприетата продажбена стратегия;

7° като изключение от точки 3—6, за юридическите лица по параграф 2, алинея 2, доказателства, че свръхприходите се прехвърлят директно на потребителите. В противен случай тези юридически лица представят данните по точки 3—6.

[CREG] определя образеца на декларацията и формата на документите, които трябва да бъдат представени:

[…]“.

Решението от 28 февруари 2023 г.

14 Решението от 28 февруари 2023 г. е прието от CREG на основание член 22 ter, параграф 6, четвърта алинея от Закона за електроенергията. В това решение се определят образецът на декларация и формата на документите, които трябва да се представят от лицата, задължени за таксата, въведена с член 22 ter, параграф 1 от този закон.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

15 Жалбоподателите в главното производство са или частноправни юридически лица, които са производители и/или доставчици на електроенергия, произведена от изброените в член 7, параграф 1 от Регламент 2022/1854 енергийни източници, и попадат в обхвата на решението от 28 февруари 2023 г., тъй като за тях важи въведената с член 22 ter, параграф 1 от Закона за електроенергията такса, или частноправни юридически лица, различни от производители или доставчици на електроенергия, които също попадат в обхвата на това решение, тъй като и за тях важи тази такса, или федерации на предприятия от сектора на производството и доставката на електроенергия, които действат в полза на своите членове.

16 На 29 март 2023 г. Electrabel, от една страна, и FEBEG и др., от друга страна, а на 30 март 2023 г. Luminus и др. сезират Cour d’appel de Bruxelles (Апелативен съд Брюксел), който е запитващата юрисдикция, с три жалби за отмяна на решението от 28 февруари 2023 г. Тази юрисдикция съединява трите жалби предвид сходствата между тях.

17 В подкрепа на жалбите си жалбоподателите в главното производство изтъкват, на първо място, основания за отмяна, свързани с изключителния характер на презумпциите, въведени с решението от 28 февруари 2023 г. Electrabel по същество твърди, че това решение нарушава член 2, точка 5 и членове 6—8 от Регламент 2022/1854, тъй като го задължава да декларира приходи, които не са действително реализирани, а този регламент изисква деклариране на приходи, които са действително получени. FEBEG и др. и Luminus и др. твърдят, че е налице нарушение на посочения регламент, и по-специално на членове 6 и 7 от него, на член 288 ДФЕС и на принципите на предимство и на ефективност на

правото на Съюза, доколкото във въпросното решение се прилагат законови презумпции, за да се определят приходите, към които се прилага таванът, установен с член 22 ter от Закона за електроенергията. В това отношение те подчертават, че в зависимост от съответния енергиен източник тези презумпции са или необорими, или оборими, но съответно само при определени условия и чрез използването на други презумпции. Според тях обаче същият регламент предвижда само таван на реализираните пазарни приходи, така че трябвало да е възможно поне да се декларират реалните приходи.

18 Така жалбоподателите в главното производство упрекват CREG, че в посоченото решение е възпроизвела системата на шестте презумпции, установени в член 22 ter, параграф 5, втора алинея, точки 1—6 от Закона за електроенергията. Основана изключително на презумпции, тази система водела до облагане на 100 % фиктивни приходи, докато съгласно Регламент 2022/1854 таванът се прилагал за „пазарните приходи“, а именно за действително получените от производителите на електроенергия приходи. Освен това този регламент предвиждал, че таванът се прилага „за всяка сделка“, докато според спорните в главното производство презумпции електроенергията е продавана на ден по цената на електроенергията за съответния ден на платформа за търговия с електроенергия, ако електроенергията се продава с форуърден договор, и продавана на час, ако електроенергията се продава на пазара „ден напред“. Това водело до начисляване на такса в случай на превишаване на тавана за един ден или час от периода, макар действително получаваната цена да била средна цена, по-ниска от тавана, или фиксирана цена, по-ниска от него. Използването на система, основана изключително на презумпции, по никакъв начин не било оправдано и в действителност имало за цел да се увеличат събираните суми.

19 CREG и белгийската държава оспорват тези доводи, като се позовават в частност на съображение 37 от Регламент 2022/1854, съгласно което държавите членки могат да използват разумни прогнози за изчисляването на тавана на пазарните приходи. Този регламент не определял специално правило, позволяващо да се изчисли размерът на свръхприходите, а Комисията не дала указания по този въпрос, противно на предвиденото в член 6, параграф 5 от посочения регламент. Използването на презумпциите, предвидени в Закона за електроенергията, не водело до облагане на фиктивни приходи, а позволявало и да се отстранят техническите трудности, свързани с точното определяне на цената за всеки продаден и доставен MWh електроенергия през периода на прилагане на таксата. Освен това необоримостта на презумпциите, съдържащи се в член 22 ter, параграф 5, втора алинея, точки 1 и 2 от Закона за електроенергията, била обоснована, доколкото системата се основавала на възприети по-рано и съгласувани с операторите на съответните ядрени централи продажбени стратегии.

20 Запитващата юрисдикция най-напред посочва, че фактът, че твърдените в случая незаконосъобразности произтичат от член 22 ter, параграф 5, втора алинея, точки 1—6 от Закона за електроенергията, е без значение за компетентността ѝ да се произнесе по законосъобразността на решението от 28 февруари 2023 г. По същество тази юрисдикция отбелязва, че установените в тези разпоредби презумпции, въз основа на които с това решение е приет образецът за декларация на приходите, който е предварителен етап от определянето на дължимата от всяко задължено лице такса, представляват съвкупност или поредица от презумпции, които това лице никога не може да избегне напълно и съответно не е в състояние да декларира действителните си приходи.

21 В това отношение тази юрисдикция уточнява, че не вижда достатъчна техническа обосновка за това да се определят презумпции, които да отразяват продажбените стратегии, характерни за всяка технология или за друга особеност, вместо да се позволи на задължените лица да документират своите реални продажбени стратегии и действителните си приходи, поне когато това е възможно. Всъщност таванът, въведен от Регламент 2022/1854, а следователно и от белгийския законодател, се прилагал само за електроенергията от определени технологии, а системата за деклариране се основавала на възможността за свързване на определени данни с конкретно съоръжение. Затова според нея техническите трудности могат да обосноват използването на презумпции, но не и тяхната необоримост.

22 Освен това от членове 6—8 във връзка с член 2, точки 5 и 9 от Регламент 2022/1854 следвало, че свръхприходите трябва да се изчисляват въз основа на действително получените от производителите пазарни приходи. Това се потвърждавало от логиката на въведената система, която на пръв поглед налагала да се изхожда от действително реализирани приходи. Съображение 30 от този регламент подкрепяло тази преценка. Макар наистина да сочи, че държавите членки следва да имат възможността да използват разумни прогнози за изчисляването на тавана на пазарните приходи, съображение 37 все пак не може да осуети прилагането на разпоредбите на посочения регламент. Запитващата юрисдикция добавя, че освен това не е убедена, че възможността за държавите членки да използват прогнози, им позволява да предвидят система, основана единствено на необорими презумпции или на презумпции, които са частично оборими, но по начин, при който остават елементи, теоретично предопределени от държавата членка, независимо от действително получените приходи.

23 На второ място, що се отнася до обхванатия от спорното решение период, Electrabel и FEBEG и др. поддържат по същество, че доколкото установява образец на декларация за периода от 1 август до 31 декември 2022 г., а съгласно Регламент 2022/1854 периодът на наложен таван започва на 1 декември 2022 г., решението от 28 февруари 2023 г. нарушава по-специално членове 6—8, 20 и 22 от този регламент, член 288 ДФЕС, принципите на предимство и на ефективност на правото на Съюза, както и принципа на лоялно сътрудничество. Те отбелязват, че предложението на Комисията от 14 септември 2022 г. за регламент на Съвета за спешни мерки за справяне с високите цени на енергията [COM (2022) 473 final], довело до приемането на Регламент 2022/1854, предвижда да се остави на държавите членки възможността да решат дали да допуснат предварително прилагане на тавана, но тази възможност не е била запазена в приетата окончателна редакция на Регламента. Освен това посоченият регламент не позволявал на държавите членки да събират свръхприходи със задна дата.

24 CREG и белгийската държава отговарят по същество, първо, че белгийският законодател е можел да действа по този начин по отношение на периода от 1 август до 30 ноември 2022 г. по силата на общата си данъчна компетентност, второ, че член 8, параграф 1 от Регламент 2022/1854 впрочем допуска държавите членки „да запазят или въведат мерки, които допълнително ограничават пазарните приходи“, и трето, че фактът, че възможността за доброволно предварително прилагане на този регламент, предвидена в посоченото в предходната точка от настоящото решение предложение за регламент, не е възпроизведена в окончателно приетия текст, се обяснява с безполезността на такава разпоредба.

25 Запитващата юрисдикция отбелязва, че белгийският законодател не е обяснил защо за влизането в сила на процесната такса е определена дата, различна от предвидената в Регламент 2022/1854, а само е посочил, че въведената система не е в противоречие с принципа за забрана на обратното действие в областта на данъчното облагане. От подготвителните работи по Закона за електроенергията също не личало процесната такса да е от хибридно естество, а именно независима от правото на Съюза национална мярка за периода от 1 август 2022 г. до 30 ноември 2022 г. и мярка за прилагане на Регламент 2022/1854 за периода от 1 декември 2022 г. нататък. С оглед на тези обстоятелства тази юрисдикция преценява, че на пръв поглед член 22, параграф 2 от посочения регламент би могъл — предвид принципите на предимство, на ефективност и на лоялно сътрудничество — да не допуска национални мерки, гарантиращи прилагането на предвидения в този регламент режим от по-ранна дата от упоменатата в тази разпоредба. В това отношение тя счита, че член 8, параграф 1, буква а) от Регламент 2022/1854 не е недвусмислен, що се отнася до това дали предоставената с тази разпоредба възможност на държавите членки да запазят или въведат мерки, които допълнително ограничават пазарните приходи, включва и възможността да прилагат таванен режим преди датата на влизане в сила на същия регламент.

26 При тези обстоятелства Cour d'appel de Bruxelles (Апелативен съд Брюксел) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли членове 6, 7 и 8 от [Регламент 2022/1854], разглеждани във връзка с член 2, точки 5 и 9 и всички съображения от него и във връзка по-специално с член 288 ДФЕС и с член 6 ДЕС, да се тълкуват в смисъл, че не допускат прилагането на национални мерки като съдържащите се в член 22 ter [от Закона за електроенергията, и по-конкретно в параграф 5, втора алинея от този член], които предвиждат, че установеният в член 6 от [този регламент] таван е под формата на такса върху свръхприходите на производителите на електроенергия, когато превишението на приходите над определения таван се установява на базата на пазарните приходи, определени за някои съоръжения чрез необорими презумпции, изчисляващи теоретични приходи (вж. член 22 ter, параграф 5, втора алинея, точки 1 и 2 от Закона за електроенергията), което е пречка за задължените лица да декларират и докажат действителните си приходи?

2) Трябва ли членове 6, 7 и 8 от [Регламент 2022/1854], разглеждани във връзка с член 2, точки 5 и 9 и всички съображения от него и във връзка по-специално с член 288 ДФЕС и с член 6 ДЕС, както и с принципа на пропорционалност, да се тълкуват в смисъл, че не допускат прилагането на национални мерки като съдържащите се в член 22 ter [от Закона за електроенергията, и по-конкретно в параграф 5, втора алинея от този член], които предвиждат, че установеният в член 6 от [този регламент] таван е под формата на такса върху свръхприходите на производителите на електроенергия, когато превишението на приходите над определения таван се установява на базата на пазарните приходи, определени за някои съоръжения (вж. член 22 ter, параграф 5, втора алинея, точки 3, 4, 5 и 6) въз основа на презумпции, които са представени като оборими, но могат да бъдат оборени, от една страна, само чрез доказването на действителните приходи на производителите от всички техни съоръжения, включително от съоръженията, които не попадат в приложното поле на [посочения регламент], и от друга страна, само чрез прилагането във всички случаи на определени презумпции, което е пречка за задължените лица да декларират и докажат действителните си приходи?

3) Трябва ли членове 6, 7 и 8 от [Регламент 2022/1854], разглеждани във връзка с принципите на предимство и ефективност на правото на Съюза, с принципа на лоялно сътрудничество (член 4, параграф 3 ДЕС) и по-специално с член 288 ДФЕС, а също и в светлината на съображенията от посочения регламент, да се тълкуват в смисъл, че не допускат прилагането на национални мерки, приети след влизането в сила на [този регламент], като член 22 ter, параграф 1 от Закона за електроенергията, въведен със Закона от 16 декември 2022 г., и предвиждащи таванна система за получените от производителите на електроенергия пазарни приходи да се прилага от дата, предхождаща 1 декември 2022 г., например от 1 август 2022 г.?“.

Производството пред Съда

27 Запитващата юрисдикция иска настоящото преюдициално запитване да бъде разгледано по реда на предвиденото в член 105 от Процедурния правилник на Съда бързо преюдициално производство.

28 Искането е отхвърлено с определение на председателя на Съда от 10 януари 2024 г., Electrabel и др. (C-633/23, EU:C:2024:41).

По преюдициалните въпроси

По първия и втория въпрос

29 В самото начало следва да се отбележи, от една страна, че видно от формулировката на първия и втория въпрос, които е уместно да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска да разбере как се определят пазарните приходи, за които се прилага „установеният в член 6 [от Регламент 2022/1854] таван“. От преюдициалното запитване става ясно, че в случая таванът на пазарните приходи съгласно член 22 ter, параграф 4 от Закона за електроенергията е определен на 130 евро за MWh произведена електроенергия, докато параграф 1 от този член 6 предвижда, че посочените в същия пазарни приходи се ограничават до максимум 180 евро за MWh произведена електроенергия. Член 8, параграф 1, буква а) от този регламент обаче предвижда по същество, че държавите членки могат по-специално да въведат мерки, които допълнително ограничават тези приходи.

30 Ето защо следва да се констатира, че таванът, предвиден в спорната в главното производство национална правна уредба, не е „установеният в член 6“ от Регламент 2022/1854, а е национален таван, определен на основание член 8, параграф 1 от този регламент.

31 От друга страна, макар с първия и втория си въпрос да иска по-специално тълкуване на член 6 ДЕС, запитващата юрисдикция не посочва защо това тълкуване е необходимо за разрешаването на споровете в главните производства. Всъщност в преюдициалното запитване не се съдържат никакви мотиви за това защо тази юрисдикция си задава въпроси относно тълкуването на този член, нито се посочва връзката, която тя установява между него и спорната в главното производство национална правна уредба. При това положение за разрешаването на тези спорове не изглежда да е необходимо тълкуване на член 6 ДЕС.

32 С оглед на тези съображения следва да се приеме, че с първия и втория си въпрос по същество запитващата юрисдикция иска да се установи дали членове 6—8 от Регламент 2022/1854 във връзка с член 2, точки 5 и 9 от него, с член 288 ДФЕС и с принципа на пропорционалност трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която размерът на приходите, за който се прилага предвиден на основание на този член 8 таван на пазарните приходи, се определя, в зависимост от визираните съоръжения за производство на електроенергия, или въз основа на необорими презумпции, или въз основа на оборими презумпции, които обаче могат да бъдат оборени само, от една страна, чрез доказването на действителните приходи, реализирани от всички съоръжения на съответния оператор, и от друга страна, чрез използването на други презумпции.

33 В това отношение следва да се припомни, че член 6, параграф 1 от Регламент 2022/1854 предвижда, че пазарните приходи, които производителите са получили от производството на електроенергия от източниците, посочени в член 7, параграф 1, се ограничават до максимум 180 евро/MWh произведена електроенергия. В параграф 2 от този член 6 се добавя, че държавите членки гарантират, че таванът на пазарните приходи се прилага за всички пазарни приходи на производителите, и по целесъобразност — на посредниците, участващи в пазарите на едро на електроенергия от името на производители, независимо от пазарния времеви интервал, в който се извършва сделката, и от това дали електроенергията се търгува двустранно или на централизиран пазар. Освен това параграф 3 от същия член предвижда, че държавите членки въвеждат ефективни мерки за предотвратяване на заобикалянето на задълженията на производителите по параграф 2, и по-специално гарантират, че таванът на пазарните приходи се прилага ефективно, когато производителите са контролирани или частично притежавани от други предприятия, и по-конкретно когато са част от вертикално интегрирано предприятие. Що се отнася до член 6, параграф 4 от Регламент 2022/1854, в него се уточнява, че държавите членки решават дали да прилагат тавана на пазарните приходи при уреждането на обмена на енергия или след това.

34 От друга страна, макар параграф 5 от посочения член 6 да предвижда, че Комисията предоставя насоки на държавите членки за прилагането на този член, безспорно е, че тази институция не е дала никакви насоки в това отношение.

35 Що се отнася до член 7 от Регламент 2022/1854, в параграф 1 от него се посочва, че предвиденият в член 6 от този регламент таван на пазарните приходи се прилага за пазарните приходи от продажбата на електроенергия, произведена от изброените в тази разпоредба енергийни източници. В параграф 6 от член 7 се уточнява също, че производителите, посредниците и съответните участници на пазара, и по целесъобразност системните оператори, предоставят на компетентните органи на държавите членки, и ако е приложимо — на системните оператори и номинираните оператори на пазара на електроенергия, всички необходими данни за прилагането на член 6, включително относно произведената електроенергия и свързаните с нея пазарни приходи, независимо от пазарния времеви интервал, в който се извършва сделката, и от това дали електроенергията се търгува двустранно в рамките на същото предприятие или на централизиран пазар.

36 От своя страна член 8, параграф 1 от Регламент 2022/1854 предвижда, че държавите членки могат да приемат други мерки, изброени в букви а)—д) от този параграф. По-специално съгласно буква а) те могат да запазят или въведат мерки, които допълнително ограничават

пазарните приходи на производителите, произвеждащи електроенергия от източниците, изброени в член 7, параграф 1 от този регламент, включително да правят разграничение между технологиите, както и пазарните приходи на други участници на пазара. В член 8, параграф 2 от Регламент 2022/1854 се уточнява, че в съответствие с този регламент посочените в параграф 1 мерки са пропорционални и недискриминационни, не застрашават инвестиционните сигнали, гарантират, че инвестициите и оперативните разходи са покрити, не нарушават функционирането на пазарите на едро на електроенергия, и по-специално не засягат подреждането по пределни разходи и ценообразуването на пазара на електроенергия на едро, и са съвместими с правото на Съюза.

37 Освен това в член 2, точка 5 от Регламент 2022/1854 се уточнява, че за целите на последния понятието „пазарни приходи“ се отнася до реализираните приходи, които даден производител получава в замяна на продажбата и доставката на електроенергия в Съюза, независимо от договорната форма, под която се извършва тази размяна, включително споразумения за закупуване на електроенергия и други операции за хеджиране срещу колебанията на пазара на електроенергия на едро и с изключение на всякаква подкрепа, предоставена от държавите членки. В точка 9 от този член 2 се посочва също, че понятието „свръхприходи“ се отнася до положителната разлика между пазарните приходи на производителите за MWh електроенергия и тавана на пазарните приходи, възлизащ на 180 евро на MWh електроенергия, определен в член 6, параграф 1 от този регламент.

38 Ето защо се налага изводът, че макар в нито една от релевантните разпоредби на Регламент 2022/1854 да не се уточнява методиката за определяне на пазарните приходи, за които трябва да се прилага изискваният с този регламент таван, от техния текст все пак следва, както по същество отбелязва и генералният адвокат в точки 38 и 39 от заключението си, че този таван не може да се прилага към теоретични приходи, които не съответстват на пазарната действителност, а трябва да се прилага към суми, отразяващи действително получените от съответните оператори приходи.

39 Впрочем съображение 30 от този регламент гласи, че таванът на пазарните приходи следва да се определя „според пазарните приходи, а не според общите приходи от производството“, и че независимо от договорната форма, под която се извършва търговията с електроенергия, таванът на пазарните приходи следва да се прилага „само“ за „реализираните“ пазарни приходи.

40 При това положение, след като нито една разпоредба от Регламент 2022/1854 не уточнява правилата за определяне на пазарните приходи, за които трябва да се прилага таванът на приходите, държавите членки са тези, които ги определят. Доколкото обаче така прилагат този регламент, а оттам и правото на Съюза, държавите членки трябва да упражняват правомощията си при спазване на това право и следователно в случая по начин, който запазва, по-специално, полезното действие на разпоредбите на посочения регламент (вж. по аналогия решения от 21 декември 2023 г., Комисия/Дания (Максимална продължителност на паркирането), C-167/22, EU:C:2023:1020, т. 43 и цитираната съдебна практика, и от 30 април 2025 г., Alenopik, C-745/23, EU:C:2025:294, т. 28).

41 При това положение остава да се прецени дали при упражняването на правомощията си държавите членки могат да използват презумпции, за да определят точно размера на пазарните приходи, към който прилагат наложения с Регламент 2022/1854 таван на приходите.

42 В това отношение, първо, следва да се отбележи, че съгласно съображение 37 от този регламент с цел да се гарантира ефективното прилагане на тавана на пазарните приходи, производителите, посредниците и съответните участници на пазара трябва да предоставят необходимите данни на компетентните органи на държавите членки, и когато е целесъобразно — на системните оператори и номинираните оператори на пазара на електроенергия; същевременно с оглед на големия брой отделни сделки, за които компетентните органи на държавите членки трябва да гарантират прилагането на тавана на пазарните приходи, тези органи следва да имат възможността да използват „разумни прогнози“ за изчисляването на този таван.

43 Както обаче отбелязва и генералният адвокат в точка 50 от заключението си, по естеството си прогнозата е приближение до определена стойност и невинаги съответства на точна стойност. Ето защо е допустима евентуална разлика между действителните и предполагаемите приходи, без това задължително да прави използването на презумпции несъвместимо с Регламент 2022/1854, стига тази разлика, която впрочем може да бъде както отрицателна, така и положителна, да остава разумна, тоест умерена, а възприетите въз основа на тези презумпции прогнози да са представителни за пазарната действителност през разглеждания период.

44 Второ, както следва от член 1 от Регламент 2022/1854, с този регламент по-специално се въвежда спешна намеса, която да смекчи последиците от високите цени на енергията чрез извънредни, целенасочени и ограничени във времето мерки, имащи за цел в частност въвеждането на таван на пазарните приходи, които някои производители получават от производството на електроенергия, и целевото им преразпределяне към крайните потребители на електроенергия.

45 В такъв контекст на неотложност и като се има предвид тази цел за защита на крайните клиенти на електроенергия, използването на разумни прогнози, включително под формата на презумпции, за да се приложат бързо краткосрочни мерки, може да представлява подходящо и дори необходимо средство, за да се гарантира ефективността на наложения с Регламент 2022/1854 таван на приходите и съответно да се постигне тази цел.

46 Трето, следва да се отбележи, че съгласно член 6, параграф 3 от този регламент държавите членки са длъжни да въведат ефективни мерки за гарантиране на ефективното прилагане на тавана и за предотвратяване на заобикалянето му. Като се има предвид обаче предвиденото в член 6, параграф 2 и член 7, параграф 6 от посочения регламент, чийто текст е припомнен съответно в точки 33 и 35 от настоящото решение, може да се наложи събирането и проверката на много голям обем данни. Следователно това обстоятелство позволява също да се приеме, че в зависимост от особеностите на разглеждания национален пазар или техническите трудности, които могат да съществуват, що се отнася до възможността за отделяне на приходите, за които действително трябва да се прилага наложеният със същия регламент таван, използването на презумпции може да се окаже необходимо.

47 Впрочем законодателят на Съюза е признал значителната административна тежест, която може да произтече от въвеждането на въпросния таван, доколкото в член 7, параграф 3 от Регламент 2022/1854 е предоставил на държавите членки по-специално възможността да решат — особено когато прилагането на предвидения в член 6, параграф 1 от посочения регламент таван води до значителна административна тежест — че този таван не се прилага за производители, произвеждащи електроенергия чрез съоръжения за производство на електроенергия с инсталирана максимална мощност от 1 MW.

48 От изложеното следва, че Регламент 2022/1854 допуска държава членка да използва презумпции, за да определи размера на пазарните приходи, за които трябва да се прилага наложеният с този регламент таван, стига тези презумпции да дават възможност за разумни и представителни за пазарната действителност през разглеждания период прогнози за посочените приходи.

49 В това отношение следва да се отбележи, от една страна, че фактът, че държава членка евентуално е избрала да въведе въз основа на обективни разграничителни елементи различни презумпции в зависимост от съответните оператори, съоръжения или технология, или поредица от презумпции, не сочи, че посоченото в предходната точка от настоящото решение условие не е изпълнено, щом за всяка от евентуално засегнатите категории оператори, съоръжения или технология въведената презумпция позволява разумна прогноза на присъщите за тази категория приходи, още повече че възможността за разграничаване между технологиите е изрично разрешена с Регламент 2022/1854, и по-специално с член 8, параграф 1, буква а) от него. От друга страна, дори използването на необорими презумпции може да изпълнява това условие, по-специално когато те се отнасят до ограничена и особена категория производители, чиито приходи поради присъщи за тях обстоятелства или поради особеностите на съответния национален пазар са предварително определени със съгласието на публичните органи или са регламентирани от националната правна уредба, което не позволява на съответните производители лесно да се отклонят от тях.

50 От тези констатации следва също, че използването на такива презумпции, щом като те изпълняват посоченото условие, не може да се счита за противоречащо на принципа на пропорционалност. В това отношение следва да се припомни, че този принцип, който е част от общите принципи на правото и чието спазване следователно е задължително за държавите членки, когато прилагат правото на Съюза, в съответствие със съдебната практика, припомнена в точка 40 от настоящото решение, изисква установените мерки да бъдат в състояние да осъществят легитимните цели, преследвани със съответната правна уредба, и да не надхвърлят необходимото за тяхното постигане (вж. в този смисъл решения от 21 февруари 2008 г., Netto Supermarkt, C-271/06, EU:C:2008:105, т. 19 и цитираната съдебна практика, и от 8 декември 2020 г., Унгария/Парламент и Съвет, C-620/18, EU:C:2020:1001, т. 111).

51 Предвид спешната необходимост от въвеждане на изисквания с Регламент 2022/1854 таван на приходите, и то с цел защита на крайните клиенти на електроенергия, както и предвид това, че въпросната мярка е извънредна и ограничена във времето, използването на презумпции — включително евентуално необорими — за да се определи с точност размерът на приходите, към които трябва да се прилага посочената мярка, изглежда пропорционално, щом, както бе отбелязано в точка 48 от настоящото решение, те дават възможност за разумни и представителни за пазарната действителност през разглеждания период прогнози за посочените приходи.

52 Тъй като конкретната преценка дали дадена презумпция изпълнява това условие е фактическа, тя е от компетентността на националните органи, действащи под контрола на националните юрисдикции, в случая — на запитващата юрисдикция. Същевременно съгласно съдебната практика Съдът, когато се произнася по преюдициално запитване, все пак може да ѝ даде пояснения, за да я насочи в преценката ѝ (вж. по аналогия решения от 21 февруари 2006 г., Halifax и др., C-255/02, EU:C:2006:121, т. 77, и от 11 януари 2024 г., Nárokuj, C-755/22, EU:C:2024:10, т. 42).

53 Така за целите на тази преценка следва да се вземат предвид всички фактически и технически фактори, характеризиращи не само положението на съответните оператори и съоръжения, но и националния пазар на електроенергия. В това отношение съответно могат да бъдат релевантни по-специално предвид тези особености колко големи са пречките пред събирането и проверката на данните, които във времеви рамки, съвместими със спешната нужда от постигане на целта за защита на крайните клиенти на електроенергия, биха позволили да се определят точните приходи на съоръженията или операторите, за които се прилага процесният таван, както и дали въведените презумпции са достатъчно точни, за да се избегне значително надценяване или занижаване на реализираните от съответните оператори приходи, а също и дали съществува коригиращ механизъм, който евентуално позволява на операторите или на националните органи да се позоват на действителните приходи, за да коригират резултата от тези презумпции, ако те не водят до разумни прогнози, представителни за пазарната действителност през разглеждания период.

54 Освен това, предвид констатираното в точка 40 от настоящото решение, не е необходимо Съдът да се произнася по искането от запитващата юрисдикция тълкуване на член 288 ДФЕС.

55 С оглед на всички изложени по-горе съображения на първия и втория въпрос следва да се отговори, че членове 6—8 от Регламент 2022/1854 във връзка с член 2, точки 5 и 9 от него и с принципа на пропорционалност трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба, съгласно която размерът на приходите, за който се прилага предвиден на основание на този член 8 таван на пазарните приходи, се определя, в зависимост от визираните съоръжения за производство на електроенергия, или въз основа на необорими презумпции, или въз основа на оборими презумпции, които обаче могат да бъдат оборени само, от една страна, чрез доказването на действителните приходи, реализирани от всички съоръжения на съответния оператор, и от друга страна, чрез използването на други презумпции, стига тези презумпции да дават възможност за разумни и представителни за пазарната действителност през разглеждания период прогнози за посочените приходи.

По третия въпрос

56 С третия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали членове 6—8 и член 22, параграф 2, буква в) от Регламент 2022/1854, във връзка с член 288 ДФЕС и с принципите на предимство и на ефективност на правото на Съюза и на лоялно сътрудничество, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, която е приета след влизането в сила на този регламент и предвижда прилагането на таван на пазарните приходи, подобен на този, чието въвеждане се изисква с посочения регламент, но за период, предхождащ определения в същия регламент.

57 В това отношение следва да се отбележи, че съгласно член 22, параграф 1 от Регламент 2022/1854 той влиза в сила в деня след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*, тоест на 8 октомври 2022 г. Съгласно член 22, параграф 2, буква в) от този регламент членове 6, 7 и 8 от него се прилагат от 1 декември 2022 г. до 30 юни 2023 г.

58 От нито една разпоредба на Регламент 2022/1854 не следва, че той би се прилагал към таван на приходите, въведен с национална правна уредба за период, предхождащ влизането му в сила, и още по-малко, че такава правна уредба би трябвало да отговаря на предвидените в него условия. Ето защо, както отбелязва и генералният адвокат в точка 59 от заключението

си, при липсата на приложима ratione temporis правна уредба на Съюза в тази област не може да се приеме, че държавите членки са лишени от възможността да упражняват правомощията си, в случая като предвидят таван на пазарните приходи, който е подобен на този, чието въвеждане изисква Регламент 2022/1854, но има различен от него времеви обхват, или че те биха могли да упражнят тази възможност само след съответно изрично разрешение от законодателя на Съюза.

59 Фактът, че такава национална правна уредба е приета, при все че посоченият регламент вече е бил в сила, е без значение в това отношение. Всъщност нито една от разпоредбите на същия регламент не сочи, че с приемането му законодателят на Съюза е искал да лиши държавите членки от тази възможност или да обвърже упражняването ѝ с такова разрешение. Напротив, видно от текста на член 8, параграф 1 от Регламент 2022/1854, законодателят на Съюза изрично е предвидил възможността държавите членки да въвеждат или да запазват в сила тавани на пазарните приходи, които са по-строги от предвидения в член 6, параграф 1 от този регламент. Също в този смисъл в съображение 1 от посочения регламент се подчертава, че от септември 2021 г. на пазарите на електроенергия се наблюдават много високи цени и че агресивната война на Руската федерация срещу Украйна е довела до значителни допълнителни увеличения и нестабилност на цената на електроенергията. Освен това в съображение 5 от същия регламент законодателят на Съюза е отбелязал, че всички държави членки са засегнати неблагоприятно от тази енергийна криза, макар и в различна степен, а от съображение 28 от него е видно, че от февруари 2022 г. се наблюдава твърде голямо и трайно увеличение на цените.

60 Тези обстоятелства показват, че с пълно съзнание за възможността на държавите членки да действат в рамките на своите правомощия, предвид особеностите на националните им пазари, законодателят на Съюза е решил да не регулира на равнище Съюз тавана на пазарните приходи извън времевия обхват, предвиден от него в Регламент 2022/1854, още по-малко да лиши държавите членки от компетентността им да уредят този въпрос за период, предхождащ предвидения в този регламент период на прилагане.

61 В това отношение несъмнено, както вече бе припомнено в точка 40 от настоящото решение, държавите членки трябва да упражняват правомощията си при спазване на правото на Съюза. В случая обаче, извън проблемите, които запитващата юрисдикция е изложила в първия и втория си въпрос, от преюдициалното запитване не личи тази юрисдикция да има съмнения относно съвместимостта по същество на националната правна уредба, която е в основата на споровете в главните производства, с други разпоредби от правото на Съюза, които от своя страна биха могли да се приложат ratione temporis.

62 В случая нито член 288 ДФЕС, нито принципите на предимство и на ефективност на правото на Съюза или на лоялно сътрудничество дават основание за различен извод.

63 От една страна, нито член 288 ДФЕС, нито принципите на предимство и на ефективност на правото на Съюза могат да променят обхвата на даден регламент, както той е определен от законодателя на Съюза.

64 От друга страна, е вярно, че по силата на принципа за лоялното сътрудничество, закрепен в член 4, параграф 3 ДЕС, държавите членки се въздържат по-специално от всякакви мерки, които биха могли да застрашат постигането на целите на Съюза. При все това, с оглед по-специално на констатираното в точка 60 от настоящото решение, както и на факта, че

въвеждането на таван на приходите, подобен на предвидения в Регламент 2022/1854, по естеството си непременно преследва цели, съвместими с целите на този регламент, не може да се приеме, че държава членка нарушава този принцип, ако прилага на национално равнище такава мярка, преди тя да се изисква на равнище Съюз.

65 С оглед на всички изложени по-горе съображения на третия въпрос следва да се отговори, че членове 6—8 и член 22, параграф 2, буква в) от Регламент 2022/1854, във връзка с член 288 ДФЕС и с принципите на предимство и на ефективност на правото на Съюза и на лоялно сътрудничество, трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба, която е приета след влизането в сила на този регламент и предвижда прилагането на таван на пазарните приходи, подобен на този, чието въвеждане се изисква с посочения регламент, но за период, предхождащ определения в същия регламент.

По съдебните разноски

66 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

1) Членове 6—8 от Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 година относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията, във връзка с член 2, точки 5 и 9 от него и с принципа на пропорционалност,

трябва да се тълкуват в смисъл, че

допускат национална правна уредба, съгласно която размерът на приходите, за който се прилага предвиден на основание на този член 8 таван на пазарните приходи, се определя, в зависимост от визираните съоръжения за производство на електроенергия, или въз основа на необорими презумпции, или въз основа на оборими презумпции, които обаче могат да бъдат оборени само, от една страна, чрез доказването на действителните приходи, реализирани от всички съоръжения на съответния оператор, и от друга страна, чрез използването на други презумпции, стига тези презумпции да дават възможност за разумни и представителни за пазарната действителност през разглеждания период прогнози за посочените приходи.

2) Членове 6—8 и член 22, параграф 2, буква в) от Регламент 2022/1854, във връзка с член 288 ДФЕС и с принципите на предимство и на ефективност на правото на Съюза и на лоялно сътрудничество,

трябва да се тълкуват в смисъл, че

допускат национална правна уредба, която е приета след влизането в сила на този регламент и предвижда прилагането на таван на пазарните приходи, подобен на

този, чието въвеждане се изисква с посочения регламент, но за период, предшестващ определения в същия регламент.

Подписи

[i] След първоначалната електронна публикация на този текст е направено изменение в ключовите думи и в точка 2.